

ΛΗΘΕΙΑΙΣ.

Δὲν ξέρω πῶς τὴν ἔπαθα καὶ ἄρχισα σὰν χάχας
 γὰ ψάλλω θούρια καὶ ἐγὼ κατενθουσιασμένος,
 τῆς Βίγλας καὶ τοῦ Καραλῆ μυριοφόνους μάχας,
 μὰ δὶχως ἄλλο φαίνεται θὰ ἤμουν μεθυσμένος.
 Ἕνας καυγᾶς γιὰ πόλεμος γιγάντων νὰ περάσῃ;
 ἀλλὰ καὶ τί δὲν γίνεται μὲς ὅτων Ῥωμηῶν τὴν πλάσι!

Βροντᾷ τουφέκι ἔξαφνα καὶ πάει ὅτὸν ἄερα;
 εἰς τὰ καλὰ καθούμενα ματόνει καμμιὰ μῦτη;
 αὐτὸ γιὰ πόλεμος περνᾷ μεγάλος ἐδῶ πέρα,
 καὶ ἁμέσως νίκας θαυμαστὰς τὸ στόμα μας κηρύττει.
 Καὶ νά! οἱ πρόγονοι μὲ μιὰ φυτρώουν ἐμπροστά μας,
 καὶ εὐλογοῦν τὰς νίκας μας καὶ τὴν παλληκαριά μας.

Σκοτόνονται ὅτῃν Αἴγυπτο Ἑγγλέζοι καὶ Φελλάχοι,
 καὶ ὅμως τὸν κόσμον δὲν χαλοῦν μὲ τῆς παλληκαριᾶς.
 Ἐματόνονται καὶ οἱ Ἕλληνες οἱ Μαραθωνομάχοι,
 καὶ ὁ κόσμος ξεκουφαίνεται μὲ τῆς ἐλευθεριᾶς.
 Τὸ αἷμα ἐπλημμύρησε καὶ τρέχει σὰν ποτάμι,
 ἀλλὰ ἐγὼ σὰς βεβαίω πῶς δὲν ἔωδεύθῃ δράμι.

Γελοῦν οἱ Ἀγγλοὶ σὰν τοὺς λὲν πῶς ἀπ' τῆς πυραμίδος
 τοὺς βλέπει δόξα ἄφθιτος δὲν ξέρω πόσων χρόνων.
 ἀλλὰ ἐμεῖς δὲν σέρνομε τῆς κοφτερᾶς λεπίδος,
 ἂν τὸν καυγᾶ μας δὲν ἰδοῦν τὰ μάτια τῶν προγόνων.
 Εἶναι ἀνάγκη καὶ αὐτοὶ νὰ ἔρискονται ἔμπροστά μας,
 ἀλλοιῶς ὅτῃ θήκη τὸ σπαθὶ καὶ πᾶμε ὅτῃ δουλειά μας.

Βεβαιωθῆτε, Ἕλληνες, πῶς δὲν σὰς βλέπει μάτι,
 μὰ καὶ ἂν σὰς ἴδω, πιστεύετε πῶς δὲν θὰ σὰς τρομάξουν.
 καὶ ἂν ἐσεῖς δὲν κάμπετε χωρὶς προγόνους κᾶτι,
 οὐτ' οἱ ἀπόγονοι αὐτοὶ ποτὲ θὰ σὰς κυττάξουν.
 Εἶναι καιρὸς νὰ μάθετε, βλαστοὶ τοῦ Λεωνίδα,
 χωρὶς φωναῖς νὰ πέφτετε νεκροὶ γιὰ τὴν πατρίδα.

Τί πόλεμος ὅτῳ Καραλῇ! βροντᾷ ἡ οἰκουμένη!
 τί θαύματα ἀνέκφραστα Ἑλληνικῆς ἀνδρείας!
 πέντε δικοὶ μας ἔρискονται μονάχα σκοτωμένοι,
 καὶ ἀποθεοῦται ζωντανὸς τοῦ ἱππικοῦ λοχίας.
 Ἀλλὰ καμμιὰ ἐντύπωσι καὶ τοῦτο μὴ σὰς κἀνῃ,
 ἐδῶ ἀποθεόνεται καθένας πρὶν πεθάνῃ.

Ἐδῶ ἡ ἀποθέωσις δὲν γίνεται μὲ αἷμα
 ἀπάνω ὅτῳ κρεβάτι σου ἀγαδῖκα ξαπλώσου,
 καὶ μὲ τῆς ἀλογόμυιγαις μονάχος σου πολέμα,
 ἂν θὲς ν' ἀκούσης ζωντανὸς τὸν ἐπικῆδεό σου.
 Ἐγὼ τοῦλάχιστον Ῥωμῆν δὲν γινώρισκα ἀκόμα,
 ποῦ δὲν ἐστεφανώθηκε ἀπάνω εἰς τὸ στρώμα.

Εἶμαι καὶ ἐγὼ παλληκαρᾶς καὶ Μαραθωνομάχος,
 καὶ ἐμένα κᾶπως μὲ μεθᾷ ὁ ἥρωες Λεωνίδας,
 μὰ σήμερα σκοτόνεται μὲ φλόγα καὶ ὁ Φελλάχος,
 καὶ στήνει τρόπαια καὶ αὐτὸς καὶ νέας πυραμίδας.
 Αὐτὰ ἡ κρύα Μοῦσα μου, Ῥωμηοί, σὰς ἀπαγγέλλει,
 καὶ ἂν θυμώσετε γι' αὐτὰ, καθόλου δὲν μὲ μέλλει.

Souris.

ΤΟ ΜΗ ΧΑΝΕΣΑΙ ΕΝ ΠΥΡΓΩ.

Ἐν ΠΥΡΓΩ τῇ 14 Αὐγούστου.

Σταφίς.

Ὁ Πύργος, πόλις ἀσημοτάτη καὶ πρὸ δεκαπενταετίας
 ἔτι ἐν τῇ ἰλύϊ βεθυτισμένη, εἶναι σήμερον μίξ τῶν ὥραια-
 τέρων, ἀνθηροτέρων καὶ πλουσιωτέρων πόλεων τῆς Ἑλ-
 λάδος, εὐρύτατον καὶ περιφανὲς μέλλον ἔχουσα. Εἰς ῥω-
 μαντικωτάτῃν περίαπτον θέσιν ἐπὶ λόφων οἰκισμένη, πε-
 ριοριζομένη ὑπὸ θαλάσσης, λιμνῶν, ποταμῶν, παρουσιάζ-
 ζουσα μαγευτικώτατα τοπεῖα, θελκτικωτάτας κοιλάδας,
 εὐρύτατον ὀρίζοντα, ἀπάσας τὰς καλλονὰς πλουσίας φύ-
 σεως ἀναπαριστώντα, εἶναι ἀληθὲς καλλιτεχνικὴ σκη-
 νογραφία ἐφ' ἧς ἐπαναπαύεται εὐφροσύνης ἡ φαντασία
 τοῦ θεατοῦ. Εἰς τὴν ζωὴν ἣν ἡ φύσις ἐδώρησεν εἰς τὸν
 τόπον τοῦτον ἐπιπροστίθεται ἡ ζωὴ, ἣν ὁ τόπος ἐπανα-
 δίδει εἰς τὴν φύσιν. Ἄν ἦναι ἀληθὲς, καὶ εἶναι, τὸ
 ἀξίωμα ὑπερ ὁ Γυζὼ ἐν τῇ περὶ Βασιλκτῶνος μελέτῃ
 τοῦ ἀναγράφει: ὅτι ἡ ζωὴ ἐνὸς τόπου κρίνεται ἐκ τῆς
 ἐν αὐτῷ μερίζονος ἡ ἐλάσσονος ἐργατικῆς κινήσεως, βε-
 βαιωθῆτε ὅτι ἡ πόλις τοῦ Πύργου, κέντρον τῆς ἐπαρχίας
 Ἡλείας, ἐνέχει ἐν ἐαυτῇ τόσῃν ζωὴν ἀληθῇ, δρῶσαν,
 ὅσην ἴσως οὐδεὶς ἄλλος τόπος τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν διαστήματι ὀλιγίσων ἐτῶν γιγάντειοι πρόοδοι ἐπε-
 τελέσθησαν ἐνταῦθα διὰ τῆς ἀποκλειστικῆς τῶν ἀτόμων
 ἐργασίας. Τὸ ἀξίωμα, ὁ τόπος διὰ τοῦ τόπου ἀναγρά-
 ψαντες οἱ Πύργιοι, πρῶτοι ἔδωσαν τὴν ὠθησιν εἰς κατα-
 σκευὴν ἰδιωτικῶν δημοσίων ἔργων. Λιμὴν λαμπρὸς, Σι-
 δηροδρόμος ἤδη περατούμενος, Γυμνάσιον, ἀνάπτυξις τῶν
 ὑλικῶν πόρων τοῦ τόπου, ἰδοὺ ὅτι παρίσταται πρὸς με-
 λέτην καὶ θαυμασμὸν σὺν ταῖς φυσικαῖς καὶ ἐτέραις ἐπι-
 κτήταις τοῦ τόπου καλλοναῖς εἰς τὸν ἐπισκέπτην ξένον.

Εἰσέρχομαι ἤδη εἰς τὸ κύριόν μου ζήτημα. Γνωρίζετε
 τὴν σταφίδα, τὸν μέλανα κοκκωτὸν βότρυ, ὅφ' οὐ κα-
 λύπτονται ἅπασαι αἱ πεδιάδες τῆς ἐπαρχίας μας. Εἰ-
 ρὸν κλῆμα, οὐδὲν τὸ ἐπαγωγὸν ἡ ἐνδιαφέρον διὰ τὸν ἄδαῃ
 παρυσιάζον, εἰμὴ τὴν παραγωγὴν λαμπροῦ καὶ σπινθηρί-
 ζοντος πυρὸς ἐν χωρικῇ ἐστίᾳ πρὸς θέρμανσιν ἐν χειμῶνι
 ψυχρῷ· ἰδοὺ ἡ πρώτη μορφή τῆς σταφίδος. Καὶ ὅμως
 τὸ ξηρὸν αὐτὸ κλῆμα πόσῃν κρύπτει ζωὴν μέλλουσαν
 ἰδετε αὐτὸ καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ φύσις ἐνδυομένη τὴν ἀν-
 θισμένην ἐσθῆτά της διαγεῖται φαῖδρά ὑπὸ τὰ πρῶτα τοῦ
 ἔαρος φιλήματα. Σοὶ παριστᾷ πολυφῶτον λυχνίαν, φέγ-
 γος ἐλπίδος παντοῦ διαχέουσιν. Ἐν τοῖς μικροῖς βότρυσι
 τοῖς μόλις διαφανομένοις καὶ ὦν ἐκάστη ῥάξ δὲν εἶναι
 μείζων εὐτελοῦς κεγχρίου κόκκου, νομίζεις ὅτι διαβλέπεις

κόκκους χρυσοῦ, καὶ ὁλόκληρον τὴν κατάφυτον πεδιάδα θεωρεῖς ὡς χρυσοφόρον κοίτην, ἥτις δὲν ἐπίσταται νὰ σὲ διαβουκολῇ μὲ κενὰς προσδοκίας καὶ ἐλπίδας. Τὸν Μάϊον ὅτε ἀρχίζει ὁ ὄργασμός τῆς σταφίδος καὶ ὅλους τοὺς ἐφεξῆς μῆνας εἰς οἰονδήποτε μέρος τῆς πόλεως καὶ ἂν ἀνέλθῃ τις, βλέπει ἐκτυλισσόμενον πρὸ τῶν τεθαμβημένων ὀφθαλμῶν του θαυμάσιον πανόραμα, ἐξ ἐκείνων ἅτινα μόνον τοῦ Σατωβριάνδ καὶ Λαμαρτίνου ὁ ἐπαγωγὸς κάλαμος ἠδύναντο νὰ σκιαγραφήσωσι. Πράσινος ἀπέραντος τάπητος, ἐφ' οὗ τὸ βλέμμα ἐπαναπαύεται, χωρὶς νὰ πληττῇ ἡ κοπιᾶζή, εὐρεῖα θάλασσα ἡρεμος καὶ γαληνικία, ἀνακλώσα τῆς ἐλπίδος τὸ ζωηρὸν χρῶμα, ἰδοὺ ὅ,τι σοὶ πληροῖ τὴν καρδίαν ἀνεξηγήτου εὐφροσύνης καὶ τέρψεως.

* *

Ἡ Σταφίς, ὡς νὰ ἦτο ἐρωμένη καὶ ἔχει ἀνάγκην μεγίστης περιθάλψεως, λεπτομερεστάτων μεριμνῶν καὶ φροντίδων. Εἶναι λίαν ἰδιότροπος. Σοὶ ἀπαιτεῖ νὰ τῇ προσφέρῃς τὴν αὐτὴν λατρείαν, τὴν αὐτὴν ἀφοσίωσιν, ἣν καὶ εἰς τὴν σύζυγόν σου καὶ εἰς τὰ τέκνα σου. Καὶ διακιοῦται ἐν τῇ ἐγώισμῳ τῆς, καθόσον αὕτη δίδει καὶ συντηρεῖ τὴν ζωὴν τῶν προσφιλῶν σου τούτων ὑποκειμένων. Σοὶ ἐπασχολεῖ τὰς πλείστας ὥρας σου, τὴν πλειοτέραν μεριμνάν σου· ὅταν δὲν ἐπασχολεῖ ἀμέσως, πράττει τοῦτο ἐμμέσως. Σοὶ παρέχει αὕτῃ ἡ ἰδία τὰ μέσα νὰ τὴν περιποιῇσαι· καὶ ὅταν δὲν διαθέσῃς ταῦτα καλῶς ὑπὲρ αὐτῆς, ἀπομακρύνεται, σοὶ στρέφει τὰ νῶτα, καὶ τείνει τὴν χεῖρα εἰς ἐκείνον, ὅστις τῇ ὑπόσχεται μείζονα καὶ θερμότεραν λατρείαν· ὡς πρὸς αὐτὸ εἶναι ἀληθὲς Παρισινὴ κοκέτα ἐκ τῶν ἡρωίδων τοῦ Ζολᾶ· ἄφθονα θέλει τὰ μέσα πρὸς ἐπίδειξιν τῆς καλλονῆς τῆς.

* *

Ἡ καλλιέργεια τῆς σταφίδος ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου ἢ Νοεμβρίου περατοῦται μόλις τὸν Ἰούλιον, καθόλον αὐτὸ τὸ διάστημα χιλιάδας χειρῶν, καὶ ἐκκατομμύρια πολλὰ δραχμῶν ἐξαντλοῦσα. Ἐξ ὅλων τῶν ὀρεινῶν μερῶν τῆς Πελοποννήσου, ἐξ ὅλης τῆς Ἑπτανήσου, ἐκ τῆς μικρᾶς Ἀσίας ἔτι αὐτῆς, συρρέουσιν ὡς μύρμηκες ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιὰ διὰ τὴν καλλιέργειαν. Εἶναι δι' αὐτοὺς μέγα εἰσόδημα, καθόσον ἡ ἐργασία τῶν ἀμειβεταί πολλὰκις μὲν καὶ διὰ 5 δραχμῶν ἡμερομισθίων, κατὰ κανόνα δὲ 3 1)2—4 δραχ. Τῆς ἐργασίας ὁλόκληρον σχεδὸν τὸ ἔτος οὔσης συνεχοῦς, ἐννοεῖται ὅπως χρήματα συναθροίζουσιν οὗτοι, καὶ ἂν ζῶσι σχετικῶς εὐτυχέστεροι τῶν ἄλλων οἵτινες ὑπὸ τῶν κοινωνικῶν προλήψεων ἐτέθησαν ἄνω τούτων. Παρατηρήσατε τὴν κίνησιν τῶν ἐργατῶν τούτων τῆς συγκομιδῆς τοῦ σταφιδοκάρπου. Ὅπου δῆποτε καὶ ἂν στρέψῃς εἰς τὰ τέσσαρα τῆς πόλεως σημεῖα τὸ βλέμμα σου, συναντᾷς στίφη ὁλόκληρα αὐτῶν. Πᾶν μέρος μετασχηματίζεται εἰς στρατόπεδον ἐνθα κατασκηνοῦσι. Δὲν ἔχουσι μεγάλας ἀξιώσεις· οὔτε κλίνας θέλουσιν, οὔτε σκεπάσματα τὰ τέκνα ταῦτα τῆς φύσεως. Ὁ ἑναστρὸς οὐρανὸς τοῖς ἀρκεῖ ὡς ἐπιστέγασμα καὶ ἡ σκιὰ δένδρου τινος ἢ οἰκίας ὡς προφύλακτρον κατὰ τῶν καυστικῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων. Δὲν διακρίνονται εἰς τάξεις ἢ φύλα. Συναγελάζονται ἀδιακρίτως ὅλοι ὁμοῦ καὶ ὅμως οὐδὲν ὑπερβαῖνον τὰ τῆς εὐσχρημοσύνης ὅρια διαταράττει τὸν πατριαρχικὸν τοῦτον βίον, ἀναμιμνήσκοντά σοι ἄλλους χρόνους

καὶ ἄλλα ἤθη. Ἡ ἐργασία δίδει τοῖς ἀπλοικοῖς τοῦτον τῶν ἀνθρώπων τροφήν, υγείαν, εὐθυμίαν. Τὸ μέλλον τῶν κατέχουσιν εἰς χεῖράς των. Οἱ ἄγροικοι οὗτοι, ὡς θὰ τοὺς ὠνόμαζε μυρωμένος τις λεοντιδεὺς τοῦ Σολωνείου, εἰσὶ ζηλευτώτεροι τοῦ πλουσιωτέρου χαβιαροχανίτου. Τοῖς σφίγγεις εὐχαρίστως τὴν τυλώδη χεῖρά των, ἥτις δὲν γνωρίζει τί ἐστὶ χειρόκτιον, καθόσον οὔτε σκελετώδης εἶναι, οὔτε ῥύπους ἔχει διὰ νὰ ἀποκρύψῃ. Ἡ κρίσις των εἶναι διαυγής. Ἡ λογικὴ των σὲ ἐκπλήττει. Οἱ ἐργάται παρέχουσι ζωὴν, λαμβάνοντες ζωὴν. Ὁ κτηματίας εἶναι μὴδὲν ἄνευ τοῦ ἐργάτου. Ὁ ἐργάτης θησκει ἄνευ τοῦ κτηματίου. Σιωπηλῶς ὅμως συναντῶνται, καὶ ὁ πρῶτος ὅρος τῆς κανονικῆς λειτουργίας, ἡ ἀλληλοβοήθεια, τοῖς ἐπιβάλλεται φυσικώτατα.

Τὸν ἐργάτην θέλω σὲς ἐπιδείξει ἐν τῇ συγκομιδῇ τοῦ σταφιδοκάρπου. Αὕτη ἀρχεται κατὰ τέλη Ἰουλίου, ἢ ἀρχὰς Αὐγούστου. Πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ὅλοι οἱ πρὸς τὰ κτήματα ἄγοντες δρόμοι εἰσὶ πλήρεις ἐργατῶν, οἵτινες ἄδοντες πορεύονται πρὸς τὴν ἐργασίαν των. Ἀρχίζει αὕτη. Ἐκαστος ἐργάτης φέρει κάλαθον ἀρκετὰ μεγάλην ἢ πληροῖ βοτρυῶν σταφίδος. Ἡ συγκομιδὴ ἀρχεται ἐκ τοῦ ὀριμότερου μέρους. Ὅσοι μελανώτερον τὸ χρῶμα τῆς σταφυλῆς, τόσο ὀριμωτέρα αὕτη καὶ κατὰλληλος πρὸς τρυγητόν. Μετὰ τὴν πλήρωσιν, φέρει τὸ συγκομισθὲν ποσὸν καὶ ἐφαπλοῖ τοῦτο συμμετρικῶς καὶ παραλλήλως, τὴν μίαν σταφυλὴν παρὰ τὴν ἄλλην, ἐπὶ τοῦ ἀλώνιου, τετραγώνου μεγάλῃς ἐκτάσεως περιπερείας γῆς, ἥς ἡ ἐπιφάνεια εἶναι ἐπικεχειρισμένη διὰ βοείου κόπρου. Ἐν τοιοῦτον ἀλώνιον περιλαμβάνει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περὶ τὴν χιλιάδα λίτρων. Ἡ λίτρα εἶναι ἡ ἀριθμητικὴ μονὰς τοῦ σταφιδοκάρπου. Χίλιας δὲ λίτρας ἀναλογίζονται πρὸς 375 ὀκάδας περίπου. Τὴν ἐργασίαν τῆς ἐφαπλώσεως ἐκτελοῦσιν ἰδιαίτεροι ἐργάται, συνηθέστερον δὲ γυναῖκες. Ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ τῶν ἐργατῶν, καὶ τοῦ μεγέθους τοῦ κτήματος, πληροῦνται μέχρι τῆς ἐσπέρας ἐν-δύο-καὶ πλείοτερα ἀλώνια, ἅτινα σοὶ παρίστανται ὡς μελανοὶ ἐξ ἐπικρόκου τάπητες, κάποτε πρὸς τὸ ἐρυθρομέλαν ἀποκλίνοντες, καταγοητεύοντες τὴν ὄρασιν καὶ πληροῦντες τὴν ἀτμόσφαιραν εὐωδίας. Διότι ἐκαστον ἀλώνιον ἐκπροσωπεῖ χρυσόν. Καὶ ἡ ὄψις τοῦ χρυσοῦ μὲ ὅλα ὅσα καὶ ἂν γράψωσιν οἱ ποιηταὶ μας εἶναι περικαλλεστέρα καὶ ἐπαγωγότερα καὶ τῆς Ἰουλιέτης καὶ τῆς Βεατρίκης καὶ τῆς Λάουρας.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν διακόπτουσιν οἱ ἐργάται ἐπὶ μικρὸν τὴν ἐργασίαν των καὶ ἀναπαύονται καταβροχιζόντες τὸ λιτὸν γεῦμά των, συνιστάμενον εἰς ἄρτον μέλανα, τυρόν, κρόμμυα, ἐλαίαν καὶ σταφυλὰς, μὲ τόσην ὀρεξιν, μὲ ὅσην δὲν ὑπηρετεῖ ὁ στόμαχος εὐπατρίδου Γάλλου, τὰ πολυτελῆ ἐδέσματα ποικιλωτάτου menu ἐν τῷ caffè Americain... Ὑδωρ ἐπισφραγίζει τὸ γεῦμα τοῦτο καὶ μετ' ὀλίγον ἐπαναλαμβάνουσι τὴν ἐργασίαν των, ἥτις ἐξακολουθεῖ μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου ὅτε παύονται. Ὁραῖον ἀγροτικὸν θέαμα παριστῶσιν ἤδη εἰς τὸν πρῶτον φอรὸν ἐπισκεπτόμενον τὴν πόλιν μας, αἱ ἀκόλουθοι ὥραι τῆς ἐσπέρας. Ὅσοι τῶν ἐργατῶν δὲν διαμένουσιν ἐν τοῖς κτήμασι τὴν νύκτα, ἐπανακάμπουσιν παῖδοι εἰς τὰ ἴδια ἄδοντες κατ' ὁδόν, φωνάζοντες, ἀνταλάσσοντες διαφόρους ἀφελεῖς ἀστείότητας καὶ ἀβίαστα λογοπαίγνια. Οἱ ἐξοχικοὶ δρόμοι βρίθουσιν αὐτῶν. Παρὰ τὸ πλεονὲς ζακυνθίου ψάλλοντος ἐν συμφωνίᾳ ἀρμονικωτάτῃ μετὰ τῶν συν-εργατῶν του τὴν *Φαρμακωμένην* τοῦ Σολωμοῦ, ἀκούεις

τὸν ὁρεσίθειον Ἀλωνιστιώτην ψάλλοντα ἐν συνοδίᾳ τῆς ὁμάδος του, τὰ ἄσματα τοῦ Κολοκοτρώνη, τοῦ Γιαννιᾶ καὶ Ζαχαριᾶ. Ὅλοι τῆς μουσικῆς κλίμακος αἱ βαθμίδες πλήττουσι τὰ ὦτά σου, ἀποτελοῦσαι δαιμονίαν συναυλίαν, ἐξ ἐκεῖνων ὧν τὸ μυστήριον ἐκ τῶν μουσουργῶν μόνος ὁ Βάγνερ ἐπίσταται.

* *

Ὡραιότερον ὅμως καὶ μαγευτικώτερον εἶναι τὸ θέαμα ὕπερ ἐκτυλίσσεται ἐν ταῖς ἐξοχαῖς. Μετὰ τὴν φοβερὰν κόπωσιν τῆς ἡμέρας, διότι ἐπὶ 12 ὥρας ὥρας ὑπὸ τὰς καυστικὰς τοῦ ἡλίου τοῦ Αὐγούστου ἀκτῖνας κεκυφότες καὶ περιρρυτοὶ ἰδρῶτι οἱ ἐργάται ἐννοεῖτε πόσον κοπιᾶζουσι, παραδίδονται τὸ ἐσπέρας, ὡς νὰ ἐξήλθον μόλις τοῦ κοιτῶνος, εὐσταλεῖς καὶ πλήρεις φαιδρότητος, εἰς τὰς ἀφελεῖς καὶ εὐθύμους τοῦ ἑλληνικοῦ χοροῦ τέρψεις. Χαρίεσσα ῥοδοκόκκινοι παρθένοι ὀδηγοῦσι τὸν χορὸν ὃν ἅπαντες ὁμοῦ ἄδοντες παρακολουθοῦσιν οἱ τῆς αὐτῆς ὁμάδος ἐργάται. Παντοῦ ἄσματα, παντοῦ φωναὶ, παντοῦ χοροί. Ἡ φύσις σοὶ φαίνεται συνορτάζουσα καὶ ὅση μελαγχολικὸς καὶ ἂν ᾗσαι, διασκεδάζεις τὴν πληξίν σου χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃς, καὶ ἡ φαιδρότης μεταδίδεται ὡς δι' ἡλεκτρικοῦ σπινθήρος καὶ εἰς σέ. Ἡ σελήνη διὰ τοῦ ἀργυροῦ φωτός της παρίσταται ὡς προστάτης τῶν ἀγροτικῶν τούτων τέρψεων καθιστῶσα αὐτὰς ῥωμαντικώτερας. Ἀλλ' ὅταν τὸ φῶς της ἐκλείπῃ, τότε λαμπρὸν πανόραμα παριστῶσιν αἱ ἐκτεταμέναι πεδιάδες, ὡς ὑπερμεγέθεις πυγολαμπίδες πανταχοῦ σελαγιζόντα ἀκτινοβολοῦσαι τὰ ἐν ταῖς ἐξοχαῖς φῶτα, ἀποτελοῦντα συμμετρικοὺς κύκλους ἀμφιθεατρικῶς ἐσπαρμένους, κύκλους μαρμαίροντας. Νομίζεις τὸ εὐρὺ πεδίων, ὡς ἕτερον οὐρανὸν ἀντικατοπτρίζοντα τοὺς λαμπροτέρους ἀστερισμοὺς τούτου. Ὁ συγγραφεὺς τῆς *Ἀττάλας* καὶ τῶν *Νατσαίων* μόνος ἠδύνατο διὰ τοῦ ἰσχυροῦ καλάμου του νὰ παραστήσῃ ἀκριβῶς τὴν λαμπρὰν εἰκόνα τῆς φύσεως ἐν τοῖς τόποις μας κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τῆς σταφίδος.

* *

Ἀλλὰ δὲν εἶναι τὰ πάντα διηνεκὴς τέρψις. Συνεχῆς εὐφρόσυτος ἀπόλαυσις ἄνευ συγκινήσεων θὰ εἶχέ τι τὸ μονότονον. Καὶ αἱ συγκινήσεις ἐπιφαίνονται διὰ νὰ διακόψωσι μικρὸν, ἄλλοτε δὲ καὶ διὰ παντός, τὴν φαιδρότητα ταύτην. Αἱ συγκινήσεις δὲν ἐπηρεάζουσι τὸν ἐργάτην· ἀφορῶσι τὸν κτηματίαν, μικρὸν ἡγεμονίσκον ἐν τῷ κτήματί του. Ὀλίγα νέρη ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος· καὶ σφοδροὶ παλμοὶ καταλαμβάνουσι τοῦτον. Ὀλίγα ῥανίδες βροχῆς, ἐν συμπεπικνωμένῃ ἀτμοσφαίρᾳ, τὸν ῥίπτουσιν εἰς δαιμονίαν ταραχὴν, καὶ ῥαγδαία βροχὴ τὸν βυθίζει εἰς στυγνὴν ἀπόγνωσιν. Ἡ σταφίς, ἄλλη παρθένος, διατρέχει καὶ αὐτὴ τοὺς κινδύνους της. Ἄν ὑπερκάμψῃ κατὰ τὸν Μάρτιον καὶ Ἀπρίλιον τὸν παγετὸν ὅστις τὴν κατακαίει ἐν τῷ λίκνῳ της ἔτι, καὶ τὴν χάλαζαν, ἂν παρέλθῃ τοὺς σκοπέλους τῶν διαφόρων καταστρεπτικῶν παρασίτων καὶ μυκήτων, ἂν ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον τῆς σήψεως, ἔχει νὰ παλαίῃ κατὰ τὴν κρισιμωτέραν ἐποχὴν τῆς υπάρξεώς της ὅτε πρόκειται νὰ ἀμείψῃ τόσους κόπους, τόσας θυσίας, τόσας δαπάνας τοῦ κτηματίου, μὲ ἔχθρὸν ἐπιφρονώτατον, καθ' οὗ οὐδὲν ἀμυντικὸν ὄπλον δύναται νὰ διαθέσῃ ὁ ἰδιοκτήτης. Μὲ τὴν βροχὴν. Καὶ καθ' ἣν στιγμὴν πλήρης χαρᾶς καὶ φαιδρῶν ἐλπίδων κύπτεις νὰ συναθροίσῃς χρυσὸν, ὀρμητικοὶ χεῖμαρροι ἐκ τῶν ἄνω

παρασύρουσι τοῦτον ἐξαφανίζοντες, καὶ πολλάκις παρασύρουσι καὶ σὲ αὐτὸν ἀνεπιστοεπτέ. Εἶναι φοβερὰ ἡ φύσις ἐν τοῖς παιγνίοις της. Ἰδοὺ αἱ συγκινήσεις τῆς σταφίδος. Συγκινήσεις συντρίβουσαι, καταστρέφουσαι, καὶ ἄς μόνον ὁ μελετήσας τὰς ὀψεις τῶν κτηματιῶν ἅμα τῇ ἐλαχίστῃ συμπυκνώσει τῶν νεφῶν, δύναται νὰ ἐννοήσῃ, καὶ μόνος ὁ αἰσθανθεὶς νὰ περιγράψῃ.

* *

Τῶν πραγμάτων τὸν ὁμαλὸν ροὴν των ἀκολουθούντων, 8—10 ἡμέρας μετὰ τὴν ἐν ταῖς ἁλωνίαις ἐφάπλωσιν τῆς σταφίδος, ξηραίνουμένης ταύτης καὶ ἀποβαλλούσης τὰ πλεονάζοντα ὕδατῶδη στοιχεῖα, προβαίνουν εἰς τὴν κατὰτριψιν διὰ καταλλήλων ἐργαλείων, δι' ἧς αὕτη ἀφαιρεῖται τῶν ξυλωδῶν μερῶν. Μετὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην τὴν συγκεντροῦσιν εἰς σωροὺς, ὧν ἕκαστος ἀπαρτίζεται ἐξ ἄλλοτε ἄλλου ποσοῦ, ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τοῦ κτήματος καὶ τῆς ἀφθονίας τοῦ προϊόντος του. Ἡδὴ ἡ σταφίς ὑποβάλλεται εἰς τὴν τελευταίαν τῆς δοκιμασίαν, τὴν διὰ τῆς μηχανῆς ἐπιλογὴν, δι' ἧς τὸ ἀκκάλληλον πρὸς χρῆσιν μέρος τῆς σταφίδος ἀποχωρίζεται, ἄλλως χρησιμοποιούμενον. Ἐνταῦθα σταματᾷ ἡ κίνησις τοῦ κτηματίου, ὅστις πλέον ἀναμένει τὴν στέψιν τῶν τόσων μόχθων του. Ἀρχεται ἡ κίνησις τοῦ ἐμπορίου.

* *

Ὡς ὁ ἐργάτης, οὕτω καὶ ὁ ἔμπορος ἀποτελεῖ τι ἀναπόσπαστον τοῦ κτηματίου. Ἄνευ τούτου εἰς τί δύναται νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸ προϊόν του ὁ κτηματίας; Λέγοντες ἔμπορον, δὲν ἐννοοῦμεν ἄτομα. Ἐννοοῦμεν περιληπτικῶς ἀπάσας τὰς ἀγορὰς ἐν αἷς γίνεται ἡ κατανάλωσις τῆς σταφίδος. Ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς δὲ ἀγοραῖς μόνον ἡ σταφίς ἐκπροσωπεῖ ἐπαρκῶς τὸ ἑλληνικὸν ἐμπόριον. Πολλὰ ἑκατομύρια κυκλοφοροῦσι διὰ τῆς σταφίδος, ἥτις οὐχὶ ὀλίγους ἐκ τῶν ἐν Εὐρώπῃ μεγάλων ἐμπορικῶν οἰκῶν ἐδημιούργησεν. Ὁ κτηματίας ἔχει ἀνάγκην τοῦ ἐμπορίου. Ἀλλὰ καίτοι καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐν διηνεκεῖ σχέσει χρηματιστικῇ εὐρισκόμενοι οὗτοι, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τῆς συγκομιδῆς διαιροῦνται εἰς δύο ἀντίθετα στρατόπεδα πολλάκις λυσσῶδῶς παλαίοντα. Οἱ κτηματῖαι ὑποστηρίζουσιν εἰς τὸ ἀνώτερον ὄριον τὴν τιμὴν τοῦ ἐμπορεύματός των. Οἱ ἔμποροι κατάγουσιν εἰς τὸ κατώτερον ταύτην. Καίτοι μὴ συνεννοούμενοι μεταξὺ των οἱ τε κτηματῖαι καὶ οἱ ἔμποροι, συναντῶνται ὅμως εἰς τὰς ἰδέας τῆς ἐξυπηρετήσεως τῶν συμφερόντων των. Καὶ ἐνῷ ἀκούετε τοὺς κτηματίας ὡς ἐκ συμφώνου ζητοῦντας τιμὴν 40 ταλλήρων ἐπὶ παραδείγματι, κατὰ χιλιάδα, οἱ ἔμποροι σεῖοντες μὲ οἴκτου μορφασμοὺς τὴν κεφαλὴν προσφέρουσι τὰ 28 ταλλήρα. Ἐν τούτοις δὲν ἐμμένουσιν ἀμφοτέρω τὰ στρατόπεδα εἰς τὰ ὅριά των ταῦτα. Κατέρχονται καὶ ἀνέρχονται μέχρις οὗ ἐπιτυγχάνεται συμβιβασμὸς τις εἰς τὰ 30—32 ἐπὶ παραδείγματι. Ἀλλ' ἐκεῖνοι τῶν κτηματιῶν οἵτινες ἐκ προηγουμένων συναλλαγῶν δὲν εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ δώσωσι τὸ προϊόν των εἰς τὸν ἔμπορον μὲ τὴν τιμὴν ἣν αὐτὸς προσφέρει, καὶ οἱ ὀλιγωτέρως ἀνάγκης ἔχοντες, ἡ διδουσι τὸν σταφιδοκαρπὸν των μὲ τὴν τρέχουσαν τιμὴν ἐπιφυλάσσοντες ἐν τῇ συμφωνίᾳ ἑαυτοῖς τὸ δικαίωμα τῆς αὐξήσεως, ἐὰν μέχρις ὀριζομένου χρονικοῦ διαστήματος ἐπέλθῃ τοιαύτη, ἢ κρατοῦσι τοῦτον ἐν ταῖς ἀποθήκαις, ἀναγκάζόμενοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον βραδύτερον νὰ τὸν πωλή-

πῶσι μὲ φοβερὰν ζημίαν τιμωρουμένης οὕτω τῆς πλεονεξίας.

Επανέρχονται εἰς τὴν κίνησιν τῶν ἐμπόρων περὶ τὴν σταφίδα. Μετὰ τὴν συμφωνίαν τοῦ τιμήματος τοῦ σταφιδοκάρπου οὗτος ἀνήκει πλέον εἰς τὸν ἔμπορον· ὁ κτηματίας ἔχει τὴν ἀδειαν νὰ ἀναπνεύσῃ. Ὁ ἔμπορος παραλαμβάνει αὐτὸν, τὸν θέτει ἐν μικροῖς ξυλίνους κιβωτίοις καὶ βαρελίοις, ὧν ἕκαστον περιλαμβάνει 40—90 ὀκάδας, ἐν οἷς στοιβάζεται ὅσον τὸ δυνατόν πλεονότερον ὑπὸ ἐργατῶν. Τὰ κιβώτια εἰς τὰ ἄκρα περιβάλλονται ὑπὸ ξυλίνης τετραγώνου στεφάνης, ἐπὶ τοῦ ἀνω δὲ μέρους τῶν σημειοῦνται τὰ ἀρχικὰ διακριτικὰ στοιχεῖα εἴτε τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦ ἀποστέλλοντος ἐμπόρου, εἴτε συμβολικὰ τοικῦτα, καὶ ὁ ἀριθμὸς ὁ αὖξων τῶν κιβωτίων. Τὰ κιβώτια φορτίζονται ἐν μεγάλοις διτρόχοις ἀμαξίοις, ἅτινα μεταφέρουσι ταῦτα εἰς Κατάκωλον, τὸ ἐπίνειον τῆς πόλεώς μας. Λαμπρὰν θάεν παριστᾷ ὁ λιμὴν οὗτος ἤδη. Πλεῖστα ἀτμόπλοια διαφόρων σημαίων, πλεῖστα ἰστιοφόρα, εἰσὶν ἀγκυροβολημένα ἐν τούτῳ, πρὸς μεταφορὰν τῆς σταφίδος εἰς τὰς διαφόρους ἀγορὰς τῆς Εὐρώπης ἐν αἷς καταναλίσκονται. Ζωηροτάτη ἡ κίνησις ἡ ἐν τῷ Κατακώλῳ· ὅπουδὴποτε στρέψῃς τὸ βλέμμα σου, διακρίνεις ἀμάξας μετὰ κιβωτίων, ἀποθήκας πλήρεις σταφιδοκάρπου, σωροὺς κιβωτίων πλήρεις ἐν τοῖς λέμβοις. Ὁ θόρυβος εἶναι φοβερός· ἀναγκάζεσαι νὰ βύσῃς τὰ ὦτά σου. Εἰς Κατάκωλον δύνασθε νὰ εὕρητε ἀντιπροσώπους ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου. Οὔτε Ἰάπωνες οὔτε Μεξικανοὶ ἐλλείπουσιν. Ὁλοὶ εὐρίσκουσιν ἐργασίαν ἐξασφαλίζουσιν αὐτοῖς τὰ πρὸς ζωάρκειαν. Καὶ ἰδοὺ ἡ δύναμις τῆς σταφίδος ἐπεκτείνεται τὴν ζεῖδωρον πνοὴν τῆς ἐφ' ὅλης οὕτως εἰπεῖν τῆς ὑψηλίου. Ἐν Κατακώλῳ ἡ σταφὶς φορτίζεται ἐν τοῖς ἀτμόπλοιοις, ὧν πλεῖστα δεκάδες καταπλέουσι καὶ ἀπαίρουσι, μεταφέρεται δὲ εἰς Ἀγγλίαν, Γαλλίαν, Γερμανίαν καὶ ἀλλαχοῦ, ἐνθα ἀνταλλάσσεται διὰ λιρῶν, φράγκων, φιορινίων, ἅτινα ἄφθονα διασπείρονται ἐν τῷ τόπῳ μας ἐνισχύοντα καὶ παράγοντα τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ καὶ πρόδον. Τὴν ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς ἀγοραῖς κίνησιν τῆς σταφίδος ἀφίνω νὰ σὰς περιγράψωσιν οἱ **Tiameson, Dock, Van Puck** καὶ ἄλλοι ξενώνυμοι ἀνταποκρίναι σας. Ἐγὼ ἐπιπροστίθηναι πρὸς συμπλήρωσιν, ὅτι ἡ ἀγορὰ τοῦ Πύργου ἔνεκεν τοῦ σταφιδοκάρπου διατελεῖ εἰς στενὰς καὶ συνεχεῖς σχέσεις μὲ ὅλας τὰς ἀγορὰς τῆς Εὐρώπης. Ἐκατομμύρια πολλὰ κυκλοφοροῦσιν ἐν ταύτῃ, μεταβαίνοντα ἀναλόγως εἰς χεῖρας ἀπάντων. Τὸ χρῆμα ἔχει χάσει τὴν ἀξίαν του ἐν Πύργῳ. Σπαταλῶνται τὰ ἑκατοντάφραγκα ὡς φράγκα, ὅποιανδήποτε δὲ ἀξίαν ἔστω καὶ τὴν μάλλον ὑπέρογκον ἐὰν δώσῃς εἰς πράγμα τι, ἔσο βέβαιος ὅτι θὰ εὕρῃς πολλοὺς ἀγοραστὰς. Ἐν ἐνὶ ἡ σταφὶς εἶναι ἀτμός, ὅστις κινεῖ ἀπάσας τὰς κοινωνικὰς τάξεις δίδουσα εἰς αὐτὰς ἀληθὴ ζωὴν.

Κρονίδης.

Εἰς τὴν Μεγάλην Ἀγορὰν

Ὅλα τὰ εἶδη τῶν σταφυλῶν, ἰδίως αἱ περιφημοὶ **φρύουλαι**, πωλοῦνται εἰς τὴν περιφημοτέραν **ΜΕΓΑΛΗΝ ΠΑΡΑΓΚΑΝ.**

ΓΑΛΑ ΑΔΟΛΟΝ

Ἐξ ἀγελάδων, ἃς ὁ κ. Μέρλιν μετέφερεν ἐξ Ἑλβετίας ἐπίτηδες, **ΠΩΛΕΙΤΑΙ** ἐν τῷ κήπῳ Στουρνάρη, ἀπέναντι τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν (εἴσοδος ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ κ. Ψύχα).

ἀντὶ **1,20 ἡ ὀκά.**

Πώλησις ἀπὸ 5 1)2—7 π. μ. καὶ 4—6 μ. μ. ὅτε γίνεται ἡ ἀμελξίς.

Καθαριότης, τιμιότης, ἀκρίβεια.

Ὁ ἐπιστάτης **Ἰω. Χρυσάκης.**

ΜΕΤΕΚΟΜΙΣΘΗ ΤΟ ΜΕΓΑ ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ

ὀλίγον ἀνωτέρω τῆς προτέρας του θέσεως ἐπὶ τῆς **ὁδοῦ Ἑρμοῦ**, εἰς τὸ μεγαλοπρεπὲς Ἰσόγειον τῆς Οἰκίας **Κ. Λελοῦδα**, μετὰ τῶν καταστημάτων **Στεφ. Γαβαλά** καὶ **Ι. Κοκοροπούλου.**

ΠΡΟΣΦΑΤΑ ΓΑΛΑ ΕΡΜΙΟΝΗΣ (Μονῆς ἀγίων Ἀναργύρων).

Τὰ ἀλάνθαστα κατὰ τῆς ψαμμιάσεως, **Γάλα Ἑρμιόνης**, τὰ ὑπὸ πάντων τῶν διασημωτέρων ἱατρῶν τῆς πρωτευούσης συνιστώμενα, εὐρίσκονται παρὰ τῷ φαρμακοποιῷ κ. **Ι. Δ. Κατσάρη** καὶ τῷ διδάκτορι τῆς Ἱατρικῆς κ. **Σ. Γ. Μερκούρη** πωλοῦνται δὲ ἀντὶ 90 μόνον λεπ. ἐκάστη φιάλη.

ΜΕΓΑΛΗ ΕΥΘΗΝΙΑ.

ΟΙΝΟΙ

Γ. Ἀμπαζοπούλου καὶ Σκ.

Κατ' ὀκτὼν ὁ ἐρυθρὸς καὶ ὁ λευκὸς μόνον λεπτὰ **60.**
Κατὰ φιάλας ἐσφραγισμένας ἐκάστη λεπτὰ **60.**

[Κεντρικὸν Κατάστημα καὶ Ὑποκατάστημα
ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ]